

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Brunlanes

Emne: Gamal engkultur

Bygdelag:

Oppskr. av: Kristen Brusheim

Gard: Thorstein

(adresse): Halle vs. Larvik

G.nr. 8 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Oppskrifta er etter eiga røynsle
Jeg er født 6/2 1882

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Ordet eng blev brukt om alt gres som blev slått og tørket til høi. Utslakke har det sikkert vært lite av på Brunlanes, den jord som ikke var oppdyrket var tilgrodd med skog. Eng blev også brukt om større inhegne jorder, vi har mange navn som tyder på det „Engane, Vesttorenga, Mellomenga, Statsengane, Vasengane og Usengane“. Ordet ekre blir brukt om all jord som brukes til høi, når den blir oppløyd til åker kalles den opkast eller åpen jord. Hvis engu var stor og grov kalles den fjukeng hvis det var tynt og smu kalles den smrueng eller skubeng. Snakk fint høi kalles sauehøi

2) Røing blev gjort om våren. Det som ikke var for grovt blev drat opp med rot, det grovere blev rothogd. All blev labt

2
2
op i kasser og brent. Slik kass blev
kalt brätakas. Arbeide kaltes „ä roa“
Oska blev sädd utover som gjöds-
sel. St stein som kunne håndteres
blev brutt opp og brukt til stein-
gjerdar. Störe stein blev ofte nedgravd

3) Jeg kjenner ikke til om det
har vært brukt noe middel mot
mosegrod eng

4) Det har nok tidlig vært brukt
gravning av opne grøfter fra myr
og vasjuk eng. Vaning tror jeg
ikke det har vært brukt her.

5) Det har nok lenge vært brukt
å overgjödsle engen. Gjödseten
blev kjørt ut med slede om våren,
blev lagt i smahanger og raket
ut. Det var nok helst vintergjöd-
sel som blev brukt, og da selig
kugjödset

6) Jeg kjenner ikke til noe
navn for gjödsla eng eller
höiet derfra

7) Husene la helst på höider.
for der var tørreste tomten.
Det blev gravd små rekker
fra gjödsetdyngene og utover
så gjödsetet kunne komme

lengst mulig utover.
 et slikt stykke blev kaldt
sekua

8) Gjødsla blev kjøbt ut om våren.
 Det blev brukt slide og løkt
 i små hanger, så blev den
 raka utover med en slakes
 hakke av tre, den lignet en
 rive men hue var bare 8"
 sunkt, den hadde 5' pinner av
 ask de var 1" tykke og 5" lange.
 Slik redskaper kaldes mökkaharke
 den var i bruk for 80 år siden,
 så blev pinnerne gjort av
 jern. For 60 år siden blev
 greip almindelig brukt til
 gjødselspredning. Gjødselspredere
 kom først i bruk her for 25 år
 siden og er enn ikke meget
 utbredt.

9) Det var nok almindelig å la
 dyra beite på enge både vår
 og høst, men det var om
 våren når det blev tomt i lae,
 og om høsten for å spare det
 inbergede for

2465

- 10) Engbeiting er enn i bruk de fleste steder, men bare på efter-somren. Mange har ^{nå} gått mer og mer over til kulturbeiter; men det er bare de siste 25 år.
- 11) Gjødelen efter dyra blev raka ut om våren. Det blev brukt rive. Jeg kjenner ikke til annen redskap til dette bruk. Arbeide blev kalt å raka lurer.
- 12) Det har nok vært lite utslakter på Brunslanes. En del hadde sommerfjøs. Gjødsla derfra blev kjørt heim om vinteren å lakt i hang der den skulle brukes om våren.
- 13) Dyra blev mest satt inn på fjøs om natta. I den varmeste tid med meget fleg gik dyra ute om natta og stod inne om dagen.
- 14) Jeg kjenner ikke til om det har vært brukt inhegning som dyra har stått i om natta. Det er en stor grøn bakke ved Løyperakjilen ved Hållvanses som kalles Kvibakken, den ligger slik til at det måtte vært levint å latt dyra stått der om natta da det er en tung og brakk

op til gårdens huser. Hvis så er
har navnet kvi vært brukt her

15/16/17/

Jeg kjenner ikke til de spørsmål
og kan ikke svare på dem

18/ Jeg har ikke hørt om sauefjøs
som stod på tjuv. Jeg tror
neppure det har vært brukt her

19/ Ordet tra blev brukt om et
lite inhegnet jordstykket.

Lauetra, Grisetra og Kalvetra

Ordet tei blev brukt om en del
av en ekre, en tei var stykket
mellem to opne grøfter.
det kaltes også en duk

20/ Det har nok vært noksa lite
seter på Brunlanes. Jeg tror
neppure det har vært slattermark der.
Det var nok ryddet en del
runt huserne til beite. Det opp-
ryddede stykket kaltes skulen
seterskuler

2465

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

21/ Jeg tror ikke eng har vært
gjødslet med annet en husdyr-
gjødsel og aske. Tang har nok
lengre vært brukt som gjødsel
til aker. En god tångstrøm
var regnet som en stor herlig-
het til en gård, likeså bra
som et skogstykke

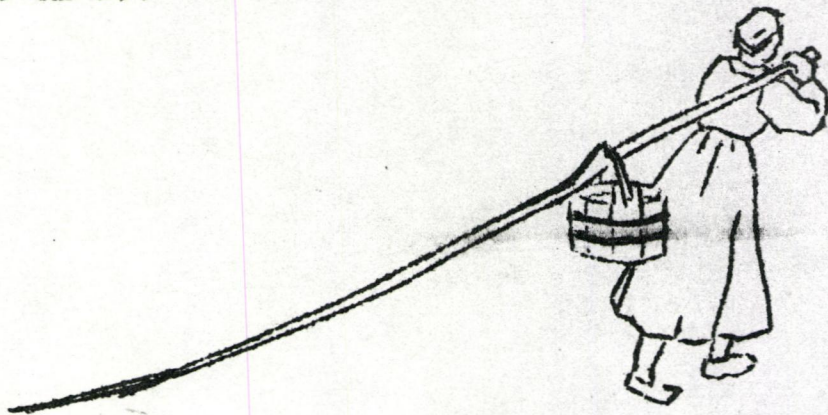
NORSK ETNO OG ISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

2464

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Nei

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Nei

Det har nok alltid vart noksa meget skog på Brundanes, så jeg tror ikke det har vært brukt anna en ved til brensel.

Jeg har ikke hørt om vannbæring på stang. Det blev meget brukt aik, et trestykke som var uthelet efter akslerne, så var det en kjeting med kroker i i hver ende av treet som bøtterne hang i. Når de da gik opprest rakte bøtterne i høide med henderne, men tyngden hvilte jo på akslerne.

Kristen Bråstein